

Dossier: E17-parking Waasmunster

Gefaseerd maaibeheer i.f.v. vlinderherstel

! Pilootproject voor Oost-Vlaanderen !

Evaluatie 2016

Dossier: E17-parking Waasmunster

Gefaseerd maaibeheer i.f.v. vlinderherstel

! Pilootproject voor Oost-Vlaanderen !

Evaluatie 2016

Inhoudstafel

1.	Inleiding	blz. 3
2.	Gezamenlijk overleg dd. 22/1/2016	blz. 3
3.	Chronologisch vervolg na 22/1/2016	blz. 4
4.	Evaluatie 2016 met vergelijkend cijfermateriaal	blz. 5
	4.1 Chronologisch verloop 2016	blz. 5
	4.2 Algemene conclusie 2016	blz. 6

Bijlagen:

1:	Provinciale Natuurstudiedag Gent dd. 3/12/2016: gefaseerd maaibeheer E17-parking Waasmunster wordt in de kijker gezet bij de algemene voorstelling van de Regionale Landschappen	blz. 8
----	---	--------

1) Inleiding: wat voorafging

Aansluitend met het dossier van 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 en 2015 (kan op verzoek elektronisch bezorgd worden). Inhoud:

- * problematiek onverantwoord maaibeheer (2010);
- * voorstellen tot remediëring met duidelijke win-win situatie voor alle betrokken partijen (stoppen sluikestorten, vlinderherstel en forse bezuinigingen op de koop toe)(2010);
- * start pilootproject voor Oost-Vlaanderen (2011);
- * verderzetting pilootproject voor Oost-Vlaanderen (2012 + 2013 + 2014 + 2015 + 2016).

Dit nieuwe dossier zal gebruikt worden als evaluatie voor het seizoen 2016.

2) Gezamenlijk overleg dd. 22/1/2016

Aanwezig: Pieter Vincke (gemeente Waasmunster), Sandrine Demolie (AWV), en Robbert Schepers (Regionaal Landschap Schelde-Durme)

Verontschuldigd: Ortwin Hoffmann

Evaluatie 2015

Maaien

- De eerste maaibeurt vond veel te vroeg plaats (april), zonder opdracht van AWV. De aannemer kreeg hiervoor een boete en werd ook niet uitbetaald.
- De tweede maaibeurt werd te laat uitgevoerd (november).
- Het plantje struikheide werd afgepaald voor de maaierwerken door Ortwin.
- Meer info is te lezen in het dossier van Ortwin.

Werkpunten:

- Respecteren van maaidata (1e maaibeurt eind juni/begin juli; 2e eind sept/begin okt) en nieuw maaischema.
- Vermijden van zwaar materiaal omwille van spoorvorming en bodemverdichting. Vermoedelijk is het vooral de opraapwagen die te zwaar is.
- De gracht met adelaarsvaren dient voldoende gemaaid te worden.

Monitoring

Zie dossier Ortwin.

Varia

- Afvalwater gebouwen: Sandrine meldt dit nog eens aan bevoegde collega's. Pieter Vincke zal vanuit de gemeente een officiële brief sturen naar de bevoegde personen binnen AWV met de vraag om dit aan te pakken.
- Op langere termijn zijn er in het bermbeheerplan ook nog aanplantingen voorzien van struiken en bomen aan de noordrand van de parking richting Gent. Dit om meer microreliëf en rand te creëren. Sandrine polst eens wanneer dit financieel ingepland kan worden.
- Naar aanleiding van de vraag van Ortwin hoe het maaibeheer in Gentbrugge loopt: daar wordt achter de afsluiting maar 1 keer per jaar meer gemaaid. Een monitoring gebeurt daar niet.

Planning 2016

Maaien

Het nieuwe bermbeheerplan is nog niet definitief goedgekeurd. Er is wel al een afwijking bij ANB verkregen om het maaibeheer uit te voeren zoals het 'bermbeheerplan in opmaak'. Dit wil zeggen dat het bermbeheer in 2016 zal uitgevoerd worden zoals het momenteel gepland is in de voorlopige versie van het bermbeheerplan.

Enkele aandachtspunten zijn:

- Aandacht voor gracht met oprukkende adelaarsvaren
- Respecteren van breedtes van de maaibanden.
- Respecteren maaidata + aangepast materiaal

Monitoring

Ortwin wil ook in 2016 de monitoring verder verzorgen, waarvoor dank.

Varia

- Robbert vraagt na of Jurgen Couckuyt resultaat behaalde bij zijn vraag aan de concessiehouders om ook in Beervelde een natuurlijker maaibeheer uit te voeren.
- **Nog een puntje van vorig jaar:** Aangezien het interessant is om te weten of het minder (en gefaseerd) maaien effectief goedkoper is dan gazonbeheer probeert Sandrine op te zoeken wat het verschil in kosten is van het huidige beheer versus het oude.

3) Chronologisch vervolg na 22/1/2016

Maand januari 2016:

Ik heb nog geen exemplaar ontvangen van het nieuw maaischema dat van toepassing geworden is in 2015, maar inmiddels heb ik via Robbert vernomen dat het de bedoeling is om als volgt uit te voeren:

- * 1e maaibeurt: in parallelle stroken;
- * 2e maaibeurt: alles maaien met uitzondering een deel van de grachten.

Maand mei 2016:

Ik verwittig Sandrine omdat enerzijds de afsluiting weer ferm beschadigd is dichtst bij de snackbar richting Sint-Niklaas (groot stuk draad is simpelweg weggeknipt) en anderzijds is het infobord, dichtst bij de snackbar richting Gent, beplakt met stickers en staat het omgedraaid. Met stickeroplosmiddel kan ik deze keer weinig wegwerken... Sandrine neemt direct het initiatief om de nodige herstellingen te laten uitvoeren.

18/8/2016: groot gat is hersteld (enkel met horizontale ijzerdraad dichtgetrokken zodat je er in feite wel nog kunt doorkruipen); gat in de hoek, enkele meters verder, is niet hersteld alhoewel dit ook gevraagd was. Ik licht Sandrine hiervan in.

Maand augustus 2016:

18/8/2016: vorig jaar in september heb ik (richting Gent) het plekje heidekruid met 4 paaltjes en lint afgezet om het te sparen tijdens de maaibeurt. De paaltjes zijn toen blijven staan; het lint was afgezakt tot op de grond. Ik heb het nu terug omhoog gebracht zodat het boven het gras uitsteekt en kan gespaard worden tijdens de maaibeurt (die nog steeds niet gebeurd is in tegenstelling tot de gemaakte afspraken). Het staat momenteel mooi in bloei en het plekje is al duidelijk groter geworden.

Maand september 2016:

30/9/2016: beide E17-parkings zijn volledig gemaaid behalve de grachten. Het was nochtans de bedoeling om de grachten deels mee te maaien... De uitsparing met heidekruid (richting Gent) is dank zij de afpaling niet mee gemaaid wat de bedoeling was.

Maand december 2016:

3/12/2016: op de Provinciale Natuurstudiedag te Gent worden onder andere de Regionale Landschappen voorgesteld: doelstellingen en realisaties. Vlinders komen uitgebreid onder de aandacht en als voorbeeld wordt het gefaseerd maaibeheer op de E17-parking Waasmunster aangehaald (zie bijlage 1).

4) Evaluatie 2016 met vergelijkend cijfermateriaal

Zie spreadsheet in bijlage "E17 parking evaluatie 2016.xlsx".

4.1) Chronologisch verloop 2016

Maand maart + april 2016:

Na de zeer zachte winter hebben we dit jaar een typisch voorjaar: maartse buien en aprilse grillen. Nochtans is dit als normaal te bestempelen en zijn de voorgaande jaren eerder ongewoon geweest. Dit impliceert wel dat de temperaturen te laag blijven zodat het vlinderseizoen later dan andere jaren op gang komt. De ongewone voorsprong die de natuur opgebouwd had in december 2015 is ondertussen omgebogen in een achterstand van diverse weken.

Maand mei 2016:

9/5/2016: eindelijk zijn de temperaturen plots ferm de hoogte ingegaan en komen de vlinders tevoorschijn. Distelvlinder: volgens waarnemingen.be, de databank van Natuurpunt waar alle waarnemingen ingegeven worden, is deze vlinder bij de allereersten die dit jaar in België gearriveerd zijn. Het was een vrij klein exemplaar en de kleurtjes waren al duidelijk afgesleten van zijn verre reis vanuit het zuiden. Dit zijn immers trekvlinders. De bloemrijke E17-parking toont weer zijn ecologisch belang aan!

De opflakking van de temperaturen was maar heel eventjes en daarna is het overwegend terug te fris geworden en vooral te regenachtig om nog vlinders te kunnen zien. Kortom: het is een lente met heel weinig vlinders. Afwachten of de zomer een ommekeer teweeg zal brengen? In Nederland zijn tot hiertoe 45% minder vlinders gezien in vergelijking met 2015.

Maand juni 2016:

Traditioneel is er de junidip waardoor er deze maand weinig vlinders zijn; de voorjaarssoorten zijn immers uitgevlogen en het is nog even wachten op de zomervlinders en ook de 2de generaties.

KMI: het natste 1ste halfjaar sinds de metingen met bovendien veel minder zon dan gemiddeld wat duidelijk een negatief effect heeft op de voorjaarsvlinders. Afhankelijk van de bron zijn er zelfs tot 65% minder vlinders in vergelijking met de 1ste jaarhelft 2015.

Maand juli 2016:

Ietwat verbetering van het weder alhoewel het nooit standvastig is. Blijkbaar is dit typisch voor dit jaar: het wisselt zeer snel maar nooit echt zomerweer. Vlinders "haten" dit... Het heeft niet veel zin om dan mijn vlinderroute te stappen...

Maand augustus 2016:

Eindelijk eens wat meer aan elkaar gesloten mooie dagen wat de vlinders weten te smaken. Nochtans is het geen échte zomer...

9/8/2016 en 18/8/2016: de 2de generatie icarusblauwtjes is vlot van de partij en de zeer verse exemplaartjes laten zich opmerken. In hoofdzaak mannetjes (telkens circa 20) en af en toe een vrouwtje wat een normaal verschijnsel is. Hoe dan ook: ze verkiezen altijd dezelfde plaats jaar na jaar om tussen de gele rolklaver te foerageren. Ook elders staat er gele rolklaver, maar ze hebben toch altijd voorkeur voor die ene plaats. Daar moet iets zijn dat ze er instinctiefmatig telkens terug naartoe lokt.

Dat er nog altijd niet gemaaid is, zoals afgesproken, deert hen blijkbaar niet...

4.2) Algemene conclusie 2016

Het is de afgelopen jaren altijd wel iets met het weer dat steeds meer afwijkt van het normaal te verwachten weerpatroon. Dit jaar was het lang te fris en veel te nat met een zondvloed eind mei. Medio juli is er een omslag gekomen en hebben we stilaan een lange, warme en vooral droge zomer gekregen met nog tot begin november lentetemperaturen... Het gevolg is minder stapbeurten tot medio juli in combinatie met heupperikelen erna. Beide elementen verklaren allicht waarom het aantal geziene soorten (12) iets lager is dan andere jaren.

Europees Milieu Agentschap: "De trend van veel graslandvlinders in Europa is slecht. Sinds 1990 nam de stand met maar liefst 50% af (op basis van 3.500 vlinderroutes)! Het behoud en herstel van bloemrijke graslanden is primordiaal zodat de achteruitgang van biodiversiteit kan gestopt worden."

Icarusblauwtjes als voorbeeld: vanaf de start van het gefaseerd maaibeheer in 2011 is er onmiddellijk een fors herstel opgetreden daar waar ze ervoor quasi volledig verdwenen waren. Uit de landelijke vlindertellingen blijkt al een jarenlange achteruitgang daar waar het vroeger een heel algemene graslandvlinder was.

Dit toont het belang aan van de E17-parking Waasmunster! Sinds de opstart in 2014 van eveneens gefaseerd maaibeheer op de E17-parking Gentbrugge wordt daar maar 1 keer per jaar achter de afsluiting gemaaid. Vlindermonitoring gebeurt er niet. Nochtans is het duidelijk dat vooral de graslandvlinders ook daar baat bij zullen hebben. Ze hebben echt nood aan bloemrijke graslanden om niet verder bedreigd te worden in hun overlevingskansen! En openbare bermen worden helaas hoe langer hoe belangrijker in ons verarmende landschap...

Nederlandse Vlinderstichting - Titia Wolterbeek (directeur): wil sinds 2013 het evaluatiedossier jaarlijks blijven ontvangen ter opvolging + nemen op in hun bibliotheek wegens "waardevol door compleetheid". Ik zal hiervoor blijven zorgen.

Sinds de start van het gefaseerd maaibeheer in 2011 konden we elk jaar lichte verbeteringen vaststellen met betrekking tot de uitvoering van de gemaakte afspraken met de aannemer (soms wat te vroeg maaien of wat te laat, soms wat teveel of te weinig). In 2015 is het nieuwe maaischema van kracht geworden wat onderdeel uitmaakt van het nieuwe bermbeheersplan E17. Dit is echter jammer genoeg volledig de mist ingegaan want tot 2 keer toe zijn beide E17-parkings volledig gemaaid (in plaats van in hoofdzaak in parallelle stroken met de E17). In 2016 is ook niet gemaaid zoals afgesproken. De 1e beurt diende in

Dossier E17-parking Waasmunster - pilootproject Oost-Vlaanderen gefaseerd maaibeheer

stroken gemaaid te worden, maar er is niets gemaaid. En bij de 2e beurt is wel alles gemaaid conform de voorschriften behalve de grachten. Die dienden deels gemaaid te worden, maar er is niets gemaaid (poging inperken adelaarsvaren).

Geen primeurs in 2016 in tegenstelling tot de vorige jaren. Wel een bestending van de soorten die ook in de vorige jaren waargenomen zijn.

Sinds de start van het gefaseerd maaien in 2011:

- * aantal soorten per telbeurt: 2016 maximaal 9 soorten - 2015 maximaal 7 soorten - 2014 maximaal 10 soorten - 2013 maximaal 8 soorten - 2012 maximaal 5 soorten - 2011 maximaal 7 soorten - de jaren ervoor amper 3 soorten; E17-parking richting Antwerpen: 2016 maximaal 5 soorten - 2015 maximaal 6 soorten - 2014 maximaal 9 soorten = opvallend meer dan de jaren ervoor;
- * hoogste score van gemiddeld aantal vlinders per telbeurt: 18,8 in 2016 - 30,7 in 2015 (dankzij explosie icarusblauwtjes) - 22,1 in 2014 - 12,9 in 2013 (zit hiermee op hetzelfde niveau dan superjaar 1992!) - 6,3 in 2012 - 11,2 in 2011 - 4,1 in 2010 - 2,7 in 2009 - 1,7 in 2008;
- * aantal soorten per jaar: 12 in 2016 - 11 in 2015 - 17 in 2014 - 17 in 2013 - 11 in 2012 - 14 in 2011 - de jaren ervoor schommelend tussen 6 en 8 soorten.

Bijlage 1: Provinciale Natuurstudiedag Gent dd. 3/12/2016

Gefaseerd maaibeheer E17-parking Waasmunster wordt in de kijker gezet bij de algemene voorstelling van de Regionale Landschappen. Dit is de slide uit hun powerpoint.

Vlinders

- 2015-2016: Verschillende kleinere projecten i.s.m. dagvlinderwerkgroep:
  - gefaseerd maaibeheer parking E-17 Waasmunster,
  - inzaaien terpen windmolens Wase Wind,...

